

LA RENAXENSA,

PERIÓDICH DE LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS

SURT LOS DIAS 1 Y 15 DE CADA MES.

Preus de Suscripció.	Redacció y Administració.	Reclams.
Tres mesos. 6 Rals.		Los suscriptors, per ratlla. . 12 Ral.
Al estranger, tres mesos. . 9 »		Los no suscriptors, per id. . 1 »
Un número sol. 1 »	Carrer de Ripoll, n.º 22, segon pis.	Passant de 10 ratllas á preus convencionals.

SUMARI.

La naturalesa ó l' Art: per Joaquim Batet.—Rectificacions als articles publicats baix l' epigrafe: Breu ensaig geològich de la conca de Banyolas: per P. A.—Lay (Poesia); per A. de B.—Las metamorfosis de Ovidi: traducció d'en Francesch Alegre: per S.—A la Verge Puríssima (Poesia): per Dolores Pasqual.—Corts Catalanas (Acabament): per F. M. y L.—Fou un somni! (Poesia): per Miquel Draper.—Anécdotas y curiositats literarias.—Novas.—Reclams.—Advertencia.

LA NATURALES A Ó L' ART.

BREUS APUNTACIONS

Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quaesitum est.

ART. POET. HOR.

Acostuma dirse vulgarment que 'l poeta naix, volent ab exas paraulas significar que per ser bon poeta basta l' haver rebut de la naturalesa las disposicions necessarias, donant motiu á que uns, prenent en absolut aquella frase, consideren mesquina l' importancia del art, y á que altres dubten sobre á quina de las duas deu donarse la preferencia.

Contribuheix, segons nostre modo de veurer, á formar parers equivocats en eix assumpte la poca detenció ab que 's mira la manera com alguns autors defineixen la poesia y la oratoria quan diuen que 's un dó de la naturalesa, una facultat natural; ja que si molt las pensessen en lloch de ficarse en la part comprensiva de la forsa nadihua, no podrien menys de veurer que comprenen las dos cosas, si be que apareix considerada com essencial la naturalesa encara que accidentalment agermanada ab las regias.

Cert es que 'l geni pot produhir cosas grans, y que sens ell imposible es la creació (ja 's compren que usam la paraula creació en lo sentit de que l' artista, embellint lo mon real, remonta son vol fins á l' ideal formant tipos bells); mes no menys innegable considerem que totas sas obras surten imperfetas quan no van acompanyadas del puliment del art, eczemple y experiencia dels segles y a proposit per traurer las deformitats de la naturalesa.

Analisant los fets mes senzills, hi trobarém la necessitat de una llarga ensenyanza rebuda de las llistons de un sever mestre; que en totas las produccions,

fins en las mes lleugeras, hi ha que treballar desde nin y ab molta diligencia. Estrany sembla que molts que acceptan exas condicions en las obras manuals, las neguen á las arts bellas, y que tingan l' ergull de dexar la crosseta del art aspirant á ser grans artistas, cosa en sí difficilissima, sens un fons de conexements y sens un rich caudal d' ideas.

Alguns, ab los quins estém d' acort, se queixan de la ecsagerada importancia que en certas épocas s' ha donat á las regias, ja que abusant d' ellas, s' apoca la llibertat del geni; pero d' axó á negar sa utilitat, hi trobem un gran avench y pensém que seguint eix camí acabariam per duptar de tot, no eczistint probablement cosa alguna de la qual la malicia humana no hagia fet mal us. Al revés y ab molta veneració devém apreciar las sábias máximas dels passats, los erudits consells que recullir pogam dels que reunint á mes de gran talent no menys experiencia, contribuezen á desarrollar, contenir y dirigir lo geni. No olvidaban axó per cert los antichs quan deyan: *quod omnibus disciplinis et artibus debet esse instructus orator.*

Las regias desarrollan lo geni, y 's demostra facilment tan sols ab recordar lo gran nombre de poetas que dotats de escelents qualitats no passen de mitjanias per faltarlos hi los conexements inherents á la poesia, incurrint en defectes que podrien evitar ab lo coureu del bon gust; y no pocas vegadas veient los perills, s' abstindrian de militar en certas escolas, si avans haguessen meditat los recursos que 's necessitan y 'ls conexements de que dehuen nodrirse. Ho proba també l'eczemple de altres autors que ab menys de geni, arriban á mes altura tant sols per lo verda der convenciment de lo que han d' admirar y de lo que han de rebujar, y de quinas son las consecuencias del acort y quinas las de la ignorancia.

Axis com en totas las obras humanas sempre hi vehem una part directiva, de igual manera la necessita l' art, perque un fidel company que nos ensenyi las bellesas per imitarlas y apropiárnoslas y 'ls defectes per allunyarlos, nos donará camí pera parlar com y quant debem y per no convertir en art frívola y propia per usar paraulas retumbants y que res signifcan, com alguns malament entenen las bellas lletras.

Conté també l' art á nostra fogosa imaginació y exaltada fantasia reduhintla als verdaders límits, únich

medi de traurer l'autor lo resultat que 's proposa; y tots sabem lo mal efecte que causa un incident qualsevol, per brillant que siga, quan se presenta fora de temps, y ab quanta facilitat per no ser lolloch oportú la sublimitat se converteix en ridícula y las faccias mes agudas degeneran en tonteria.

Sens eix fondo de ciencia lo geni no donaria altres resultats que los de un camp molt ben sembrat y sens conreu, ó lo d' un dexeble de gran talent sens mestre; y ¿existeix algú per ventura que 's crega reportar abundants fruits del primer, ó gran perfeccionament en la inteligencia del segon? Y si canbiem la escena, ¿de un camp ben conresat, sens sembradura, ó un bon mestre sens dexeble ¿los resultats serian de gran profit? Categóricament contestém que no, perquè faltaria en los dos cassos la germanó entre las os parts del tot necessarias y ab tanta exactitut expressadas per Iriarte en la fáula «El pedernal y el eslabon:»

¿Valeis vos algo sin mí?

Y el otro responde: «sí;

lo que sin mí valeis vos »

Objectarán alguns que admesa es per l' us, y en frase vulgar s' ha convertit la dicció *l' estil es l' home* (atribuida generalment á Bufon, y que en opinió de un eminent poeta fou usada segles avans per un lletrat español) y que en esta paraula sembla que la importancia se concedeix á la naturalesa; á lo qual respondrem que l' estil no 'l forma sols lo pensament, element que 's pot considerar mes enllassat al geni, sino l' resultat delas bonas ó malas cualitats de la elocució.

No dúptem que 's mencionan autors sols per sas grans facultats naturals, per sa admirable facundia, encara que no estiga gaire ben dirigida sa inteligencia. Es cert, s' anomenan; mes ¿de quina manera? Donantlo crit d' alerta als que 'ls llegexen, advertint los miren ab precaució á fi de que no 's fassen eco de sos defectes, y per manifestar una mostra mes delo molt que 's planyen las bellas lletres al veurer passar genis de innegables dots, que per considerar mesquí 'l valor de l' art, cauhen en lamentables errors, y que en lloch de ser son vol comparat ab lo de l' áliga, mes be semblan aucells que caminan á salts.

En lo imprescindible cas de obligarnos á escullir la naturalesa ó l' art, obtariam per la primera, ja que, encare que poch, pot donar alguna cosa, essentli imposible al segon. No obstant, creyem del tot necessari que may se separen, que sempre existeix germanó entre ellas, á fi de que las creacions de l' una vagin perfeccionadas per los esforços del altre, puix d' exa manera no 's compondrian incidents monstruosos, y potser se privaria l' originar punts estrets que convertits després en escolas tant dany causan á las arts bellas.

Convencuts de nostre incompetencia, no nos proposarem desarrollar completament eix tema, y al fer exas petitas reflexions no 'ns ha mogut altre intent que recordarlo á fi de que respecte d'ell, reflexionen alguns novells autors, que pensant lliurar-se de la esclavitut que presumen los imposa la observancia dels preceptes establerts per tots los autors, sens co-

nexerho, se fan esclaus de si mateixos, quant ab orgull satánich sostenen *l' art so jo*.

JOAQUIM BATET.

RECTIFICACIONS

À LA SERIE DE ARTICLES PUBLICADA BAIX LO EPIGRAFE:

BREU ENSAIG GEOLÓGICH DE LA CONCA DE BANYOLAS.

N.º 20, plana 250, col. 2.ª ratlla 2.ª diu «y una fondaria de una vintena de passos» debent llegirse *y á una fondaria de una vintena de palms*.

Nota: Posteriorment á la publicació de dit número s' han recullit en lo espressat camp d' En Morgat (anomenat Prat de las Angladas) diferents trossos de rajola (*tegulae*) romans, qual dato no dexa de tenir importancia, puix que conservantse naturalment enterrats estos restos junt ab la Turba, demostra que la formació de aquesta es coetanea ó tal volta posterior á la dominació romana.

Núm. 20, plana 251, col. 1.ª ratlla 35, ahont se lleguex «proto-carbonat ferros» ha de dir *proto-crenal ferros*.

Núm. 22, plana 277, col. 2.ª ratlla 21 diu «y per petita que siga;» deu dir: *y qualsevol corrent per petita que siga*. Y en la ratlla 39 de la mateixa columna se invertí l'ordre de quatre ratllas que dificultan la intelligencia del text, que deu dir així: *puix que no oferint gran resistencia á las corrents en sa superficie 's forman, l' escavan profundament en diferents direccions y tot sovint se produexen fortes esclavissadas, etc.*

Núm. 22, plana 279, col. 1.ª ratlla 18 diu: «altre» en lloch de *aire*.

Núm. 23, plana 291, col. 1.ª ratlla 11 ahont diu «asomunis» ha de dir *comunis*.

Los noms dels fossils citats en la nota de la mateixa columna estan mal escrits; han de rectificarse així: hermosos exzemplars de *Balanus*, *Rostellaria*, lo *Trochus Chioncheliophorus*, *Natica* y altres.

Núm. 23, plana 292, col. 1.ª ratlla 18 diu: «confecció de rajols, teulas, pedras,» etc., y á de dir: *confecció de rajols y teulas, y pedras, etc.*

P. A.

LAY.

Lo mon en migdiada
sonriu alegre ple de llum y vida.
La joya arreu vessada
es de mon cor eixida
per ma fonda, sagnosa y cohent ferida.

La gent arreu s' escampa
ab cants de gloria acompanyant sa festa,
y entre ells, per llarga rampa,
rodolo com aresta
deixant á trossos pel camí ma vesta.

Lo sol tot ho clareja
lluhiñt sas galas ab que enjoya 'l dia;
y jo moro d' enveja
mirant en ma agonía
de mos companys las ballas y alegría.

Y mentres s' assabona
lo mon del sol ab la mirada encesa,
nou desconhort me dona
un núvol de tristesa
que 'm priva de sos raigs en ma orfanesa.

Llunyat del mon me trovo;
ni un sol alé d' amor mon front oreja.
En va de plorar provo.
M' acabarà l' enveja
sens assolir la gl'oria que 'm rodeja.

Voltat de llum jo 'm miro,
tant sols per mi s' ha feta la tempesta!
Per veure 'l sol suspiro,
sempre un sol pas m' hi resta
y sempre 'l núvol va seguint ma testa.

Veuré tota ma vida
de Damocles damunt mon cap lo sabre?
Sórt meva malehida!...
La soca soch d' un abre
que, voltada de sol, gela com mabre.

Oh, Deu, hauré de veure
neixe mon dol á cada trench d' aubada?
Pel somni hauré de jeure
dessobre la gebrada
que sols cobreix espina enmatzinada?

No, no: de la tristura
de ma presó invisible deslliuráume.
No he conegut ventura...
Oh, Deu, lo seny lleváume
ó una mortalla per mon cos donáume!

A. DE B.

PRÓLECH DE FRANCESCH ALEGRE EN LO TRASLADAR DEL
LIBRE DE TRANSFORMACIONS DEL POETA OWIDI.

Molts antichs homens de clar entendre y esperimentada virtut volent dels profundes tressos de sciences qui, ab continuades vigílies de estudi, adquirist primer loch entre los vivints los dave, fer part als aguts enteniments desijant saber, hau diversament e á moltes fins tants libres escrits, que plenament satisfan als qui, investigant coses noves, lo util temps de lur viure en entendre lo per ells dit occupen.

E com res nos puga dir que ja no sia stat dit, als moderns qui volen de lur estudiscriuit mostrar fruyts cové libres antichs reepilogar e trasladar, e les altes torres per los antipassats doctors fundades enmarletar e pintar, perque, ab diuersitat de scriptures e de estils mudats, sien los qui viuen convidats á desig de legir, abraçant la scencia, a qui sola, com á mare de virtuts, es deguda honor. E perque molts han dignitats e honors obtengudes per medi de libres composts en laor de virtuosos senyors, la gracia dells recomprant e cobrant los perduts bens; que per scriure Virgil los actes de Eneas, progenitor de Octaviá, meresqué cobrar les perdudes possessions de Mantua, (1) e Owidi, per lo scriure de molts libres e senyaladament per lo de Fastis á Germanicho Cesar, en lo exili fon

(1) No fou com diu l' autor, per la Eneida, que li foren retornadas sas possessions de Mantua, que en la distribució de terras feta per August á sos soldats, despres de la batalla de Filipos l' any 42 avans de J. C. havia perdut fins á l' edat de 40 anys no fou comensada la Eneida, y ja á 30 havia escrit sa 1.ª Egloga, en que baix lo nom de Melibeu, celebra la magnanimitat d' August, á qui promet adorar com Deu. (N. del C.)

reputat y, segons alguns volen, de aquell revocat Terenci, catiu, no sol per lo ordenar de les comedies obtengué libertat, mes entre los comichs poetes es tengut en estima; e tants altres, que recitarlos seria ab largues raons mudar preposite lunyar me delque entench de dir, com sia ma intenció vulgarment tractar lo orde de les faules del libre *Metamorphoseos* compost per lo mencionat Owidi en lengua latina e al estil de metre, amostrant, del començ del mon fins á Octaviá, diverses transformacions. E aço lo titol assenyala, com *metamorfóseos* sia nom grech compost de *qué* vol dir *post* e de *qué* vol dir *forma*; quasi que vulla dir: apres de haver tractat del esser primer dels cossos, tractarém en aquells inducció de noua forma, qui á propi parlar es transformació, e per ço, traduit lo titol del present, diu Owidi de transformacions.

En lo qual trasladar, per aclarir les penses dels vulgars de moltes erros que porien causar les fictions poetiques contra la cathólica veritat, en la fi dels quinze libres en que tota la present obra se comparteix, he deslberat moralitzant declarar en altres quinze libres lo ver de les coses en aquests contengudes, de on, si no me engane, tres grans utilitats se seguirán: La primera, declarar lo ver que ab les fictes colors de poesia amagat es, per molts ignorants reponat e mal dit; que no ignore algú, á qui lum natural ne estudi de antigues histories acompanye lo començ de les errors e diuines supersticions no esser estats los poetes, ne creu ells hauer cregut lo que fictament han escrit, la qual error hauent principi de la vana pompa dels inflats ánimos de Belo e de Saturno, qui, volent lurs noms perpetuar, ordenaren estatués e serimonies divines per ells esser celebrades, per exemple dels quals, tots aquells qui algun acte assenyalat obrauen ó eran inventós de alguna nowa art eran per Deus honrats. E per tals motius era colt Jupiter per los reys, Hercules per los capitans, Mars per los garres, Apol·lo dels astrolechs, Mercuri dels orados, Vulca dels ferres, Neptuno dels marines; e per tal rao era Juno honrada de totes les grans dones e cridada en les necessitats; era Diana seguida de les verges, Minerva de les industrioses e gentils obreres de ses mans, Ceres dels conrados e Venus de aquells qui ab enamorats pensaments secretes flames nodren. E atant aquesta error se estes per la flaqueza de nostra natura, qui sens contrast admet qualsevol cosa que en propria laor on que ab lo dir dels poetes, á qui scriure movia desig de plaurer als reys, de qui esser avensats esperaven, causaren tal error esser inviolablement observada per ley escrita, fins que, venint lo lum del mon e ver declarador de les coses escuras, clarament havem conegut lo que ells ab ficta color havian scrit dels adulteris e leigs vicis de Jupiter, dels furts e omeys de Hercules, dels engans de Mercuri, de les crueltats de Mars; los quals actes no sol son impertinents e molt lunyats de Deu, mes en los homens blasmar se acostumen. Tot aço declarar será la primera utilitat, que del trasladar e moralitzar del present libre seguirá.

La segona utilitat sera aclarir lo entendre e edificar la memoria, com un y laltro perfetament se atent en lo legir de les faules de Owidi: amostrant del co-

menç del mon lo transformar de caos en specias, seguint apres per orde fins a mostrar Cesar deificat, proceeix artificiosament ab tan rodada manera, que facilment se dexa compendre al enteniment e conservar á la memoria.

La tercera utilitat será endressar per clar eximpl lo viure nostre, com la fi del scriure de Ovidi sia, per diverses transformacions, a mostrar lo remunerar dels bons e punir dels mals, dient los bons per ses virtuts convertits en estèles e cossos celestials, e los mals en bestias e cossos insensibles, com clarament compendra lo entes legidor, per on convidats los bons per amor de la virtut y spantats los inals per terror de la pena, per a tots sen traura camí e lum de be viure.

Mas perque de algun creat enteniment 'no es propi perfetament entendre, sino en quant per la infalible veritat afavorit, guiat y endressat, invoque la ajuda de aquell subiran e divinal amor per qui tant Deu nos ha amat, que al Unigenit no perdoná qui spira á on vol; e spirit de saviesa y de consell humilment supplicant lo en mi vulla inspirar, de manera que á laor del eternal pare, començ e fi de tota creatura, sia acabat lo que vull començar. E per ell ajudat, qui als devots prechs de cor humiliat no menysprea, daré començ á la traducció.

S.

LA VERGE PURÍSSIMA.

SALUTACIÓ Y PREGARIA.

¡Salve, puríssima.
Verge gloriosa!...
Vos sòu, piadosa,
qui 'ns dòn favor.
Qui humil vos prega,
gràcia bè alcança;
sòu la esperança
del nostre cor.

A nostra Espanya,
¡oh, Verge pural
d'auli ventura
y amor, si 'us plau.
Sòu sa Patrona,
sa protectora;
d'auli, Senyora,
próspera paul...

Aquesta poesietà ó *pregaria*, per la pau de nostra Espanya, demanadas, tal dia com avuy fa un any, per lo Reverent Prebere Mossen Manuel Pagés, organista de la parroquial Església d'aquesta vila; fou composta per en Joan Sitjar y Bulcecura, mon bon amich y paysá; posada en música per mon inspirat Mestre D. Joan Carreras, Director, en aqueix ram de la Escola de cegos de Sant Gayetà de Barcelona, y cantada en llahor á la Verge Puríssima,—durant la novena de la celestial Senyora, celebrada en la mateixa parroquial y en lo sobrentés més de desembre de 1870,—per la infrascrita *cegueta bisbalenca*; y pus ella estima, també, las poesias y cansons escrites en la dolça y espressiva llengua de sa terra, especialment las

que sian endressadas á la Santíssima Verge; té'l pler de transcriure aquesta cópia de la *pregaria* d'en Sitjar, com senzill y afectuós obsequi als seus apreciabls amichs, los Srs. redactors de la revista catalana que 's publica en la ciutat comtal, ab lo títol de LA RENAXENSA, per si en ella 'ls hi plau estamparla.

La Bisbal, diada de la Puríssima, desembre de 1871.

DOLORS PASQUAL, cega.

CORTS CATALANAS.

D. Joan II.

1460. *Barcelona*. Desde Daroca va esser convocada en 10 de Mars pera 'l 5 d' Abril á Barcelona. La convocatoria original dirigida al Abat de Poblet se guarda en la Academia de la historia. Se duplica si va arribarse á reunir.

1460. *Fraga*. Feliu, Anales, tomo III pág. 9, diu que varen esser generals y que habentse dividit Catalans y Aragonesos, va cridar á aquells á Lleyda.

1460. *Lleyda*. Desde Fraga, lo Rey la va convocar en 27 Setembre pera Lleyda per lo 24 d' Octubre; va reunir-se 'l 29 de Novembre segons Feliu, *ibid.* pág. 10.

1460. *Barcelona*. Diu Feliu, *ibid.*, pág. 11, que luego que 's va tenir noticia de la presó del Príncep de Viana, va reunir-se Cort en Barcelona pera tractar de sa llibertat.

1464-1465. *Tarragona*. Primer va esser convocada per Vilafranca, després per Tarragona, Feliu, *ibid.* pág. 46.

1467. *Vilafranca*. Desde Tárrega á 9 de Janer va esser convocada á Vilafranca per lo 22 del mateix mes, y á 12 Mars va esser prorrogada á Tarragona. Las convocatorias originals, lo mateix que de la anterior se troban en la Academia de la historia, entre 'ls documents del Monastir de Poblet.

1468-1469. *Cervera*. Va obrirse 'l 31 d' Octubre de 1368, se troba en l' arxiu de la Corona d' Aragó. Reg. 37.

1469. *Monzó*. Fou general á tots los regnes d' Aragó, va esser convocada estant lo Rey en lo Vendrell á 5 Setembre. Se troba son original en la Academia de la historia, biblioteca de Salazar, cód. p. 13. En las Constitucions de Catalunya, impresas en 1704, hi ha alguns capítols de la mateixa.

1472. *Girona*. Fou convocada desde Figueras a 25 d' Abril pera 'l 1 de Juny. En la Academia de la Historia hi ha la convocatoria original dirigida al Abat de Poblet.

1473-1479. *Perpinyá. Barcelona*. En 26 Febrer fou convocada pera 'l 30 de Mars, mes de prórroga en prórroga no va comensar fins lo 7 de Maig, en 30 d' Octubre, tot, de 1473 va esser trasladada á Barcelona, ahont va finir per mort del Rey en 19 de Janer de 1479. Arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 37.

TERCER PERÍODO.

D. Fernando II.

1480-1481. *Barcelona*. Va esser convocada lo 15 de Setembre per lo 5 de Novembre y oberta 'l 14 d' est mes. Se troba en lo Arxiu de la Corona d' Aragó.

1484. *Tarazona*. Fou general per los regnes d' Aragó, hi assistiren molts pochs catalans, per negarshi á concurrer, convocada per 'l 15 de Janer no va obrirse fins lo 12 de Febrer. Zurita, Anales, lib. 10, cap. 56.

1485. *Barcelona*. Fou convocada á 2 d' Abril per lo 1 de Juny, sèmbra que no va tenir acabament. Biblioteca nacional l. 216.

1493. *Barcelona*. En 10 d' Abril fou convocada per lo 7 de Maig y va obrirse 'l 10 durant fin al mes de Novembre. Arxiu de la Corona d' Aragó. Reg. 40.

1495-1496. *Tortosa*. En Alfaro á 31 d' Octubre lo Rey la convocá per lo 26 de Novembre á Tortosa, va comensarse 'l 14 de Desembre y va seguir fins l' any següent 1466. Son original es en l' arxiu de la generalitat de Catalunya, n' hi ha copia en l' arxiu de Casa de la Ciutat de Barcelona.

1503. *Barcelona*. Fou convocada en Saragoça á 22 Febré pera 'l 20 de Mars, obrintse el 26 d' Abril; va esser jurada en ellala princesa D.ª Joana. Arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 41.

1510. *Monsó*. Fou comuna á los regnes d' Aragó; convocada á Madrit á 6 de Mars pera 'l 20 d' Abril, no va obrirse fins lo 4 de Maig, durant hasta 'l 2 de Setembre. Dit arxiu, Reg. 41.; y en lo cód. de la Biblioteca de Salazar pág. 3 fól. 86, s' hi troba un estens extracte.

1512. *Monsó*. Fou convocada á Burgos á 22 Abril pera 'l 28 de Maig, mes no va llegirse la proposició d' obertura fins lo 5 de Juny. Biblioteca de Zalazar p. 3, fol. 92.

1515. *Lleyda*. Desde Burgos á 19 de Juliol la va convocar lo rey per lo 12 de Setembre á Lleyda, ahont va obrirse lo 22 d' Octubre presidida per la reyna D.ª Germana á nom del rey. En l' arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 41, hi es incompleta essent sa última fetxa la del 18 de Desembre de 1515, en que va prorrogarse per Barcelona al any y mitg.

D. Carlos I.

1519. *Barcelona*. Los reys D.ª Joana y D. Carlos á Saragoça 'n 20 Decembre 1518 la van convocar pera 'l 26 de Janer de 1519 obrintse 'l 26 de Febrer; despres que 'l rey D. Carlos va obtenir lo jurament de fidelitat, va manar expedir novas cartas de convocació á 16 d' Abril pera 'l 12 de Maig de 1519, obrintse 'l 13 y durant fins lo 19 de Janer de 1520. Arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 42.

1528. *Monsó*. Fou general als regnes d' Aragó, convocada en Madrit á 27 Mars pera 'l primer de Juny en que va obrirse. Dit arxiu, Reg. 42; Biblioteca de Zalazar, p. 3, fol. 182.

1529. *Barcelona*. Va comensar lo 5 d' Abril. Arxiu de la generalitat de Catalunya, sa última fetxa es del 5 de Juliol de 1529.

1533-1534. *Monsó*. Aquesta y las demás que segueixen reunidas en Monsó foren generals á los regnes de la Corona d' Aragó. Fou convocada desde Génova á 7 Abril de 1533 pera 'l 15 de Maig, mes no va reunirse fins lo 19 de Juny. Biblioteca de Zalazar p. 3, fol. 213.

1537. *Monsó*. Convocada en Valladolid á 16 Juny pera 'l 17 de Juliol, no va obrirse fins lo 13 d' Agost, acabant lo 2 de Novembre. Dita Biblioteca p. 3, fol. 243.

1542. *Monsó*. També fou convocada en Valladolid, á 5 d' Abril pera 'l 15 de Maig, no va obrirse fins lo 23 de Juny, disolvéntse lo 6 d' Octubre. Ibid. fol 277 y arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 44.

1547. *Monsó*. Lo rey la convocá en Egra (Alemania) á 6 Abril de 1547 pera 'l 23 de Juny, per los regnes d' Aragó y Valencia, Principat de Catalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya. Va durar del 5 de Juliol al 9 de Desembre. Dita Biblioteca, p. 3 fol 322 y dit Arxiu, Reg. 45.

1552 1553. *Monsó*. Convocada en Enoponte á 30 Mars pe 'l 30 de Juny, no 's va obrir fins al 5 de Juliol y finí 'l 27 de Desembre del següent any 1353 Dita Biblioteca p. 3, fol. 339 y dit arxiu Reg. 45. Com la anterior la presidí Don Felip á nom del rey.

D. Felip I d' Aragó y II de Castella.

1563-1564. *Monsó*. Fou convocada en Madrit á 18 Juny per lo 4 d' Agost, no va reunirse fins lo 13 de Setembre y finí lo 23 de Janer de 1564. Dita Biblioteca de Zalazar p. 3 fol. 380 y arxiu de la generalitat de Catalunya.

1585. *Monsó*. La convocá lo rey desde Saragoça á 30 Mars pera 'l 20 de Maig, no va obrirse fins al 28 de Juny, en ella va esser jurat l' infant D. Felip, los Valencians lo 7 de Novembre, los Aragonesos lo 9 y los Catalans lo 15, per convenir á la salut del rey, closa ja per los Valencians, va esser trasladada per Catalans y Aragonesos á Benifar, ahont va obrirse lo 5 de Desembre y aceptada per lo rey la oferta feta pe 'ls Catalans de cinch-centas mil lliuras, moneda Barcelonesa, va donarlos llicencia pera ausentarse. Se troba son original en l' Arxiu de la Secretaria de Gracia y Justicia y real patronat de la suprimida Cámara de Castella en lo relatiu á la antigua corona d' Aragó.

D. Felip III.

1599. *Barcelona*. Son convocadas desde Barcelona á 25 Maig pera 'l 2 de Juny, va reunirse lo diasenyalat en lo Convent de S. Francesch y va durar 30 dias. Arxius de la generalitat de Catalunya. Feliu, *Anales*, tomo III, pág. 226. Sas constitucions y actes de Cort son impresas en la present ciutat l' any 1603 en la estampa de Gabriel Graell y Giralt Dotil.

D. Felip IV.

1626-1638. *Barcelona*. Lo rey ab cédula fetxada á Barcelona á 16 Febrer 1626 la convocá per Lleyda per lo 26 del mateix mes, á fi de prestar sacrament y homenatge, pero no habenthi pogut assistir la convocá de nou desde Monsó á 18 Mars

per Barcelona pera lo dia 28 del mateix mes; va durar fins l' any 1638. Part se troba en l' arxiu de la Corona d' Aragó, Reg. 50.

1640. *Montblanch*. Desde Madrit la convocà lo Rey á 28 de Janer pera 'l 15 d' Abril, comensà á Catalunya, Rosselló y Cerdanya. Las convocatorias son originals á la Academia de la Historia, se creu que no va arribarse á reuni.

D. Felip V.

1701-1702. *Barcelona*. Va durar desde 'l 12 d' Octubre de 1701 al 14 Janer de 1702. Arxiu de la generalitat de Catalunya. Sas constitucions son impresas en Barcelona per Rafael Figueró l' any 1702.

L' Arxiduch D. Carlos.

1705-1706. *Barcelona*. Titulantse rey de Castilla, Aragó, etc. á 13 de Novembre de 1705 va convocar Cort pera 'l 28 del mateix mes. La proposició se feu á 5 de Desembre, finí á 16 de Juny de 1706. En l' arxiu de la generalitat de Catalunya existeix son original, hi ha també dos Constitucions ab la firma del Arxiduch com rey d' Espanya de fetxas 1 y 30 de Mars de 1706. Sas Constitucions capitols y actes de Cort varen esser impresas en Barcelona per dit Figueró en lo mateix any de 1706.

1713. *Barcelona*. Ajustats los tres Brassos als 30 de Juny en la Casa de la Diputació de Barcelona, després de varias encontradas deliberacions y per la enérgica iniciativa del Bras real ó popular secundat per lo Militar, 's procedí á la formal declaració de guerra contra 'ls exércits invasors de Felip V y á la ordenació de tot lo que en sa consecuencia y per á durla á cap debia fer-se.—Hist. del sitio de Barcelona; por D. Mateo Bruguera pbro.; cap. V: tomo I.—A tant patriótica resolució subseguí aquella famosa epopeya del Siti de Barcelona, resúmen admirable del heroisme catalá y digne, ja que no ditzós coronament de la historia de las llibertats forals patrias. Esclafassada Catalunya al pes de duas nacions poderosas contra sa noble feblesa coaligadas, abolits sos furs y privilegis per una forsa major á qui ajudaba 'l total desamparo ab que l' Arxiduch d' Austria y demés potencias protectoras guasardonaren nostra fidelitat, restá morta per sempre la sàbia institució de las Corts catalanas, prehuada roda d' aquella máquina politico-administrativa que havia empés á Catalunya per lo camí de la prosperitat al través de secles de aviliment y atrás per altrás nacions lo redoble afavoridas per la naturalesa.

FI.

F. M. y L.

FOU UN SOMNI!

Somniava un jorn que m' aymfa
vejent trista ma mirada,
me deya: «¿Perqué en est dia
no 'm somrius ab alegría
quan jo 't mir' enamorada?»

«Tot á gosar me convida,
deya mirantla ab amor,
puig ne veig per tu acullida
la passió que 'm dona vida,
y felís só ja ab ton cor.

Ta imatge ab mon pensament,
la veig sempre, y sempre hermosa;
la contemplo dolsament,
sonriume amorosament.
y ab eix sonriu mon cor goza.

Y en mon amorós ardor
crech tenirla al meu costat
jurantli constant amor,
y ¡ay! no veig somnia 'l cor
pel pensament enganyat.

La veig ab ma fantasia,
qu' al mirarla amor inspira,
qu' amorós pató m' envia...
Delirant, l' ànima mfa
sempre per ella suspira!

La ditxa qu' en somni 's veu
al despertá 's creu sentida;
miro... ¡res hi ha alentorn meu!
lo meu cor ab fret da neu
veu qu' es tot somni, mentida.

Lo que 'm causa eix fals plaher
es l' amor qu' en mi has encés;
¡ay! com pot ser verdader
si es fantástich lo teu ser,
si es mentida lo teu bes?

Aixó 'm don' melancolia
y eixa tristesa y martiri,
puig mon cor amant voldria
qu' eixa somniada alegría
fós veritat, no deliri.»

Y plena de passió pura
y 'l cor deixantme extasiat,
me digué, tota ternura:
«Jo calmaré t' amargura
fent ton somni, realitat.»

Y en mon front sentí 'm besava
delirant d' amor fidel,
y jo ditzós... ¡despertava
quan creya ¡ay! qu' allí gosava
la felissitat del cel!

MIQUEL DRAPER.

ANÉCDOTAS Y CURIOSIDADES LITERARIAS.

Com á document curiós publiquem la carta que en 7 de Matx de 1649, la Cort, comensada en Cervera á 31 de Octubre de 1468, presidida per D. Fernando, rey de Sicilia, com á loch tinent del rey escrigué al Abat de Poblet, pregantli se servís assistirhi; diu així: «Reverent mossen: Per quant lo present parlament sta detengut per la absencia vostra vos pregam e encarregam que dema per lo mati que sera diluns vos placie venir e esser aci per que pus prompta expedicio e final conclusio al dit parlament sie donada la qual no deliberam fer sens esserhi vos present donchs noy hage falta. De Cervera á VII de Maig any LXVIII. —Lo parlament per la ma del S. Rey convocat en la vila de Ceruera aparellat al vostre honor.»

CIUTATS Y VILAS QUE TENIAN VOT EN CORTS AVANS
DE FELIPE V.

Las Ciutats gosavan per dret propi la assistència a las Corts; las vilas sols per privilegi y encara no podian esser de Senyorio ó Abadengo, putx que hi entravan sos Senyors com a formant part del bras militar ó Eclesiastic.

Las Ciutats que tenian vot eran; Barcelona, Lleyda, Girona, Tortosa, Vich, Cervera, Manresa, Balaguer, La vilas, Vilafranca del Panadés, Puigcerdà, Tàrraga, Igualada, Berga, Granollers, Mataró (avuy ciutat), Camprodon, Besalú, Prats de Rey, Vilanova de Cubells, Pals, Torroella de Montgrí, Arbucias, Caldas de Montbny, Sarreal, Figueras, Talarn, Cruillas, Cabra, Sanpedor. Reus y Olot no'n tenian perque eran d' Abadengo y Moyá y Tarrassa per considerarse antiguament carrers de Barcelona. Solsona y Tarragona, apesar de esser Ciutats, tampoch tenian vot per esser de Realengo.

Del Roselló, quan pertenyia a Catalunya, tenian vot las següents vilas, per no haverhi Ciutats: Perpinyá, Colibre, Vilafranca de Conflent, Salses, Tuhir, Boló y Argeles.

NOVAS.

L' ACADEMIA DE JURISPRUDENCIA Y LLEGISLACIÓ d' esta ciutat ha obert un concurs pera l' any 1873, adjudicantse 'l premi que ofereix a la millor memoria sobre 'l següent tema:

Ensaig Bibliogràfic de las obras juridicas d' escriptors catalans, y juhi crítich de las que l' autor consideri mes notables.

Las obras deurán esser presentadas a la Secretaria de l' ACADEMIA avans del dia 1er de Abril de 1873, portant devant d' ellas un títol ó epígrafe y aniran acompanyadas d' un plech clós que continga 'l nom del autor y en qual coberta hi haja 'l lema ó títol de l' obra y las primeras paraulas ab que esta comense. Las obras no premiadas se retornarán als que las han presentadas.

L' ACADEMIA adjudicarà 'l premi segons dictámen del Jurat compost de set sócis nombrats al efecte; consistirà lo premi en la quantitat de 1250 pessetas, podentse concedir mencions honoríficas a las memorias que merescan tal distinció. Los autors conservarán la propietat de llur obra y serán declarats Académichs si es que no ho fossen.

En la sessió pública inaugural del any académich de 1873 a 1874 s' obrirán los plechs de las obras premiadas y 's cremarán los demás.

Escusat es decir que reiterém la felicitació que a esta corporació dirigirem ab motiu del cartell en que anuncia 'l concurs del present any 1872; just es, que ab fermesa s' estudie nostra legislació peculiar y las obras dels que ab afany se dedicaren a comentarla; y es molt mes just, ara que 'ls vents son contraris a tota legislació foral, per mes bons resultats que donga en la práctica, y que a poch a poch, y 's pót ben dir a traició van arreconant las preuhadas fullas que de nostras sabias institucions ne restan.

Escitem donchs a tots quants se dedican al estudi de nostras lleys a que acudih a la crida que 'ls fá L' ACADEMIA DE JURISPRUDENCIA Y LLEGISLACIÓ DE BARCELONA.

Segons ofici que se 'ns ha passat, acompanyant los Estatuts, Reglament y circular de la CORPORACION TAQUIGRÁFICA DEL SISTEMA GARRIGA, queda esta definitivament constituïda en son local del carrer de 'n Petritxol, n.º 14, primer pis, a fi y efecte de estendre en quant puga lo novíssim sistema taquigràfic del dit senyor, a qual efecte ha overt avuy la matrícula pera las lliçons que 'n donará los dilluns, dimecres y divendres de 7 a 8 de la vetlla en lo indicat local. La senzillesa del sistema, y la facilitat y ficsesa en la traducció de las notas, nos fan creure que dins breu temps podrá contar esta corporació ab un bon nombre de matriculats. Pera que puga tothom connexe la bonesa del sistema, s' admeterán oyents a las tres primeras lliçons que 's dongan.

Ab satisfacció, que no es pera dita, havem vist confirmadas per alguns periódichs d' esta localitat, las noticias que particularment teniam sobre la próxima colocació de la elegante portada ojival que fou del enderrocet temple de S. Miquel en la porta que en la capella de las Esclavas de la Iglesia de la Mercé s' ha obert ara de poch y que treu al carrer ample. Ja ab la previsió de fer lo mateix que molt oportunament s' ha fet ara de poch ab lo temple de Junqueras, 's conservaren, cuidadosament numerats, tots sos fragments, com y també 'ls d' altrás obras artísticas pertanyents al mateix temple que 's cregueren de suficient valor intrínsech per ser llibertas de la destrucció.

Nos associem ab gust a tal idea, que voldriam veure duta a cap com mes abiat millor, putx una segona vegada potser no bastarian los esforços de personas zelosas pera evitar una profanació, com la que l' any 68 estava a punt de ferse ab la dita portalada per una miserable suma.

Lo popular autor En Frederich Soler te acabada una comedia en un acte titulada: *Entre bastidors*. Com indica 'l títol l' escena passa entre bastidors y en lo moment de la representació d' un dels dramas catalans, lo que ha proporcionat al autor una série d' escenas de bon gust pera fer riure entre mitx de las series que ajudan al desenrotllament de l' acció. Si bé l' idea sembla nascuda d' altres dramas ben coneguts ja, creyém que tindrà un éxit bastant favorable.

Ja ha vist la llum pública lo *Calendari Catalá* pera l' any 1872 que de tants anys y ab tanta constancia ve publicant lo ferni catalanista D. Francesch Pelay Briz. Per falta de temps no podem ocuparnos en aquest número tant estensament com voldriam, y axís tindrem lo plaer de ferho en lo vinent.

Ab lo present número acaba la primera anyada de nostra publicació. Dessidits estem a comensar la segona ab la mateixa fermesa ab que esta hem acabat,

pera lo qual tenim ja preparada una bona munió de materials, qu' anirem publicant en los vinents números, y entre ells una col·lecció de *Historietas morales* degudas á la ploma de nostre company En Joaquim Riera.

Nostre afany pera acabar, dintre esta primera anyada, totes las sèries d'articles qu' hem publicat, nos ha obligat á suprimir lo folletí en lo passat número; mes si bé n' hem pogut termenar la major part, impossible nos ha sigut ferho ab las duas col·leccions *Ensaig sobre la bellesa de las cançons populars*, y *Ullada artistica á Girona*, las que per causas independents de nostra voluntat no han pogut continuarse.

Lo editor senyor Lopez acaba de publicar una nova edició de las poesias del popular Rector de Vallfogona, que's venen en las llibrerías d' esta capital. Segons anuncia l' editor en una nota al fi del llibre, está á punt de dar també á l' estampa una edició de las poesias inèdites del citat Rector Vicens Garcia.

Un jove d' esta capital ha termenat una comedieta titulada *Don Panxo*, que vol entregar á una de las empresas de nostres teatres.

En esta nostra anyada primera, han visitat la redacció de la RENAXENSA los periódichs següents: *La Independencia*, *El fomento de la produccion nacional*, *La revista popular*, *La España musical*, *El clamor del Magisterio*, la *Revista del Instituto agrícola catalan de S. Isidro* y *La Notaria*, que's publican en esta capital; *La lucha* y *El Norte*, de Gerona; *El eco de la costa*, de Mataró; *El Diario*, de Vilanova y Geltrú; *El Panadés*, y *Los fueros catalanes*, de Vilafranca; *La lealtad del Maestrazgo*, de Castelló; *La Cartagena ilustrada*, de Cartagena; *El Ateneo*, de Vitoria; *El eco del Centro de lectura* y *La redencion del pueblo* de Reus; *El domingo*, de Vich; *El eco del Bruch*, de Manresa; *La Ciudad de Tortosa*, de Tortosa; *El Ampurdanés*, de Figueras; lo *Diario*, de Tarragona; *La Unidad Católica*, de Palma; *El juguete*, lo *Boletín-Revista del Ateneo*, *La ilustracion popular económica*, *El recreo de las familias*, *El artifice* y *El compañerismo*, de Valencia; *El jurado federal*, *La ilustracion republicana-federal*, *La ilustracion española y americana*, *La ilustracion de Madrid* y *La voz de la Caridad*, de Cádiz; *El ateneo Lorquino*, de Lorca; *La Epoca médica*, de Sevilla; y la *Revue des Langues Romanes*, de Montpellier.

A tots en general, y á cada un en particular, los dem las gracias per llur galaneria; y á tots també, y en especial al *Ateneo* de Vitoria, per las paraulas falagadoras que'ns han endressadas.

Llegim en lo periódich de Madrit *El Cascabel*, que' l' cabo de la guardia Civil, d' esta ciutat En Llo-

rens Matas Duran ha fet un preciós mapa autogràfic, dibuxat á la ploma, que compren las quatre provincies en que está dividida nostra terra y que aquesta obra de gran mèrit li ha valgut un bonrós diploma de la *Societat Económica Barcelonesa d' Amics del país*. Felicitem de totes veras al Sr. Matas y no cal dir que desitjariam veurer esposada tal obra á fi de poder contemplarla ab tota satisfacció.

Estem autorisats pera corregir l' error en que ha incorregut lo *Calendari Catalá* pera enguany, al dir que lo nou llibret que s' es publicat á Vich, *Las Glorias de Nadal*, es del Reverent Jascinto Verdaguer, equivocantlo sens dupte ab las cançons que en forma de *goigs* ha publicat lo dit autor y de las quals parlarem en nostre passat número.

S' es estrenat en lo Teatre Catalá una nova comedieta de N Narcis Campmany, titulada: *Cassar al vol*, essent ja algunas las representacions que se n' han fetas.

La Junta Directiva de la JOVE CATALUNYA ha quedat definitivament constituïda en la forma que segueix:

Joseph Roca y Roca, *President*; Joseph Blanch, *Vice-president*; Joan Tomás y Salvany, *President de la Secció de Lletres*; Joan Montagú, *President de la de Ciencias*; Isidro Reventós, *President de la d' Arts*; Pere Santaló, *Tresorer*; y Angel Guimerà, *Secretari*.

RECLAMS.

ELS CALSONS DE MESTRE LLUCH, comedia en un acte y en vers, original de D. Bartomeu Ferrá. Se vent á la llibreria de N' Eudalt Puig, plassa nova.

CONTES VELLs BARALLS NOVES, comedia en un acte y en vers, original de D. Bartomeu Ferrá. Se vent á la llibreria de N' Eudalt Puig, plassa nova.

ADVERTENCIA.

Preguem als nostres suscriptors, de fora Barcelona, que's trovan en descobert ab nostra Administració del trimestre que termenem ab est número, se servescan posarse al corrent si no volen sufrir retrás en la rebuda de la RENAXENSA.

Lo secretari de la Redacció, JOSEPH THOMÁS.

Estampa CATALANA, Petritxol, núm. 6.